

вплив як на рівень злочинності проти статевої свободи та недоторканності, так і на її структуру протягом наступних 10-15 років, а можливо, і раніше. Очевидно, що зараз – саме той момент, коли державі необхідно терміново «підключитись» до процесу відповідної освіти молоді (як це реалізовано у розвинених країнах світу) та чітко сформулювати вектор розвитку даної сфери, поки хаотично розповсюджувана і, найчастіше, деструктивна, шкідлива, ніким не контрольована інформація не заповнила свідомість підлітків та не призвела до структурних зрушень у свідомості цілого покоління, наслідки яких сьогодні з позитивного боку важко оцінити.

Коваленко Андрій Васильович
завідувач кафедри цивільного права
та процесу Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ РЕЙДЕРСТВА В УКРАЇНІ

Останнім часом в Україні тема рейдерства стала надзвичайно актуальною. Дедалі частіше в засобах масової інформації та на просторах Інтернету з'являються повідомлення про рейдерські захоплення підприємств. На жаль, на сьогодні в Україні питання протидії рейдерству залишається невирішеним.

Термін «рейдер» має англійське походження і означає «загарбник», «мародер», «учасник нальоту». Рейдери – це спеціалісти із захоплення власності чи перехоплення права на оперативне управління нею шляхом штучно створеного і розіграного бізнес-конфлікту.

На сьогоднішній день єдине нормативне визначення рейдерства в Україні міститься в постанові Кабінету Міністрів України «Про схвалення Декларації цілей і завдань бюджету на 2008 рік (Бюджетної декларації)», відповідно до якої, це відчуження державного майна і корпоративних прав поза процесами приватизації; протиправне захоплення підприємств.

Термін «рейдерство» згадується в Указах Президента України «Про додаткові заходи щодо посилення захисту права власності» та «Про посилення протидії рейдерству», Постанові Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців" щодо унеможливлення використання органів державної реєстрації у рейдерських схемах», проте в жодному із вказаних нормативних актів не розкривається поняття «рейдерство».

В юридичній літературі рейдерство – це напад на підприємство, установу, організацію, земельну ділянку, в тому числі ділянку лісового фонду, житловий будинок, квартиру, інше майно незалежно від форм власності, вчинене за попередньою змовою групою осіб, поєднаний із застосуванням фізичного або психічного насильства, небезпечного для життя чи здоров'я особи, або з погрозою застосування такого насильства, з використанням штучно створе-

ного майнового конфлікту і підроблених або інших нелегітимних документів або неправових судових рішень для надання нападу зовнішньої подібності до законних дій, з метою протиправного заволодіння майном у великих або особливо великих розмірах або встановлення контролю над оперативним управлінням таким майном.

Як бачимо, терміном «рейдерство» охоплюється доволі широке коло дій: від звичайного, законного злиття декількох підприємств – до насильницького захоплення об'єктів власності. На практиці майже неможливо провести розмежування між цивільно-правовими і кримінально-правовими відносинами в цій сфері, чим і користуються рейдери для ухилення від кримінальної відповідальності за свої дії.

Взагалі у кримінальному законодавстві відсутня кримінально-правова норма, яка б встановлювала кримінальну відповідальність безпосередньо за рейдерство. Натомість КК України містить статті, які встановлюють кримінальну відповідальність за діяння, що вчиняються при рейдерських захопленнях. До них, зокрема, належать: «Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер» (ст. 163); «Порушення недоторканності приватного життя» (ст. 182); «Вимагання» (ст. 189); «Шахрайство» (ст. 190); «Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво» (ст. 197-1); «Протидія законній господарській діяльності» (ст. 206); «Фіктивне банкрутство» (ст. 218); «Доведення до банкрутства» (ст. 219); «Незаконні дії у разі банкрутства» (ст. 221); «Підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів» (ст. 223-1); «Порушення порядку ведення реєстру власників іменних цінних паперів» (ст. 223-2); «Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю» (ст. 231); «Самоправство» (ст. 356); «Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів» (ст. 358); «Зловживання владою або службовим становищем» (ст. 364); «Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» (ст. 364-1); «Перевищення влади або службових повноважень» (ст. 365); «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» (ст. 368); «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» (ст. 368-3); «Підкуп особи, яка надає публічні послуги» (ст. 368-4); «Постановлення неправосудного рішення» (ст. 375); «Невиконання судового рішення» (ст. 382) та ін.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 10 жовтня 2013 року доповнено Кримінальний кодекс України статтями 205-1 «Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців» та 206-2 «Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації». На жаль, жодна зі статей не дає визначення рейдерства.

Незважаючи на внесені позитивні зміни у Кримінальний кодекс України щодо захисту підприємців та їхнього майна, питання рейдерських захоплень залишаються невирішеними. Проаналізувавши чинне законодавство, можна дійти висновку, що внесення змін лише до Кримінального кодексу України, на жаль, не зможе повністю вирішити питання рейдерства. Бажано було б прийняти нормативний акт, який би повністю охоплював як цивільно-правові, так і кримінально-правові відносини, що виникають при діяльності з об'єднання підприємств, законодавчо закріпив би поняття «рейдерство», виокремив механізми протидії рейдерству, прописував повноваження державних органів, які повинні протидіяти незаконним захопленням, тощо. Крім того, є необхідність у внесенні змін до господарського та корпоративного законодавства з метою урегулювання механізму вирішення корпоративних конфліктів, удосконалення системи реєстрації прав власності тощо.

Круглова Ольга Олександрівна

ст. викладач кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Татаренко Валерій Анатолійович

заступник начальника Шевченківського РВ у м. Дніпро
ГУ ДМС України в Дніпропетровській області

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Профілактика злочинності неповнолітніх є одним з найважливіших завдань нашої держави та суспільства в цілому. Злочинність є дестабілізуючим фактором на шляху розвитку держави, заважає ефективному процесу проведення соціально-економічних реформ тощо, а наявність злочинності неповнолітніх свідчить ще й про підвищення таких загроз у майбутньому.

Злочинність неповнолітніх – одна із нагальних кримінологічних проблем, яка відбиває основні тенденції злочинності в країні, є індикатором морального здоров'я суспільства і дає змогу спрогнозувати загальні перспективи й можливі напрямки розвитку злочинних проявів. Цей вид злочинності досить специфічний: з одного боку, він входить у неосяжне поле дитячої деліквентності, а з іншого – переростає у злочинність молоді та загальнокримінальну злочинність [1, с. 105].

Однією зі складових протидії злочинності неповнолітніх є цілеспрямована діяльність спеціалізованих суб'єктів щодо реалізації загальносоціальних заходів протидії злочинності.

Закон України "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей" від 24.01.1995 № 20/95-ВР визначає перелік органів, служб, спеціальних установ та закладів, на які покладається соціальний захист та профілактика злочинів неповнолітніх, а саме: 1) центральний орган виконав-